

# ANTHROPOID

## němá svědectví



O každé historické události se dozvídáme z archivních pramenů a ze svědectví přímých či nepřímých účastníků. Kromě toho však často existuje řada dalších, „němých“ svědků událostí. Jsou to předměty, které aktéry provázely, fotografie, které je zachycují, či dokumenty, které se jich přímo týkají...



# REPUBLIKA V OHROŽENÍ

Snaha nacistického Německa o revizi výsledků první světové války nalezla početné stoupence i mezi třímilionovou německou menšinou v Československu. Nové nebezpečí si uvědomovalo i velení československé armády, které se v polovině 30. let začalo systematicky připravovat na možnou válku s Německem.

V březnu 1938 vstoupila německá vojska bez boje do Rakouska, čímž byla odkryta dosud jen slabě chráněná československá jižní hranice. Souběžně s tím byla zahájena cílená propagační kampaň s cílem vyvíjet tlak na československou vládu a uvrhnout zemi do politické izolace. Bylo zřejmé, že Československo je dalším cílem německé expanze.

Situace eskalovala 12. září 1938 vypuknutím otevřeného sudetoněmeckého povstání, k jehož potlačení bylo potřeba povolat armádu. V reakci na nepříznivý mezinárodní vývoj a v očekávání brzkého vypuknutí války byla v Československu vyhlášena dne 23. září 1938 všeobecná mobilizace.

V obavě ze začátku války, na kterou nebyly západní mocnosti připraveny, iniciovala Velká Británie 29. září konferenci v Mnichově s cílem vyřešit nastalou krizi. Na konferenci se sešli zástupci čtyř evropských velmocí: Velké Británie, Francie, Německa a Itálie. Výsledkem byl návrh k odstoupení československých pohraničních regionů s nadpoloviční většinou německého obyvatelstva ve prospěch nacistického Německa. Návrh československý prezident Edvard Beneš bez předložení vládě přijal a vzápětí rezignoval.

1. Mobilizační vyhlášky přispěly k rychlému nástupu povolovaných záložníků.
2. Jednotná líčová strana praporu pěších pluků čs. armády.
3. V průběhu roku 1938 se obyvatelstvo připravovalo i na chemickou válku. Na snímku vojáci a policisté s plynovými maskami.
4. Mobilizace se týkala všech záložníků do 40 let.
5. Mapa Česko-Slovenska po zaboru pohraničních oblastí.



# Mobilisační vyhláška. <sup>B</sup>

**I. Povolání osob.**

**ve věku 16 (17) let a výš do služby**

**veškerých mužů za 6 hodin**

**II. Povolání žen a vozidel pro zvláštní potah.**

**III. Povolání motorových vozidel.**

**IV. Povolání letadel.**

**V. Povolání plavidel.**

**VI. Zvláštní ustanovení.**

**VII.**



2



4



3

**„MALÁ, ALE NAŠE“**

Svým přetahem, přetahováním a naší vlastní mírážní útoje **KOLÍNSKÁ CÍKORKA.**

Po naší straně —  
po naší straně —  
po straně, jak lepší —  
našim stranou —  
našim stranou —

**ČESKO-SLOVENSKÁ REPUBLIKA**

5



# VOJÁCI REPUBLIKY

Jan Kubiš nastoupil vojenskou službu v září 1935 u pěšího pluku 31 „Arco“. Po nástupu byl zařazen k 9. rotě III. praporu dislokovaného ve Znojmě. Jako absolvent poddůstojnické školy byl v říjnu 1936 povýšen na svobodníka a po dalším roce služby v září 1937 na desátníka. Poté se rozhodl v armádě zůstat jako děsloužící poddůstojník. V polovině října byl přeložen k bruntálskému pěšimu pluku 34 „Střelce Jana Čapka“, kde působil jako velitel družstva a instruktor 3. roty. Počátkem roku 1938 byl povýšen do hodnosti četaře děsloužící a zařazen k opavskému pěšimu pluku 15. V dubnu byl převelen ke strážnímu praporu XIII, jehož úkolem byla ostraha výstavby linie stálého pohraničního opevnění. Během krizového roku 1938 se účastnil květnové ostrahy hranic i zářijové mobilizace. V oblasti byly časté střety se sudetoněmeckými ordnery. Po odstoupení pohraničí byl Jan k 4. listopadu 1938 propuštěn ze služby a nakrátko se vrátil do rodných Dolních Vilémovic.

Josef Gabčík se stal vojákem československé armády již 1. října 1932 u 12. roty, III. praporu pěšího pluku 14 v Košicích. Po absolvování poddůstojnické školy byl v květnu 1933 povýšen na svobodníka, v září pak na desátníka. V dubnu 1934 se stal děsloužícím poddůstojníkem se závazkem na tři roky. V říjnu téhož roku byl povýšen na četaře děsloužícího. V dubnu 1937 mu závazek skončil a odešel pracovat do Žiliny do vojenské chemické továrny 4 na výrobu bojových chemických látek. Na podzim 1938 se při práci nadýchal yperitových výparů a na konci roku byl přeložen jako správce armádních skladů ve Sv. Beňadiku. Po vzniku slovenského státu odmítl vydat skladiště Němcům a ze skladu odcizil dvě armádní pistole a další materiál.

1. Kvalifikační odznaky střelce z lehkého kulometu I. třídy a výtečného střelce z pušky.
2. Svobodník pěšího pluku 31 Jan Kubiš.
3. Josef Gabčík.
4. Jan Kubiš (l. zleva) mezi frekventanty poddůstojnické školy v Jihlavě, 1936.
5. Propouštěcí list z činné služby četaře Jana Kubiše.
6. Nárameník četaře děsloužícího ze stejnokroje Jana Kubiše (nálež v rodném domě v Dolních Vilémovicích).

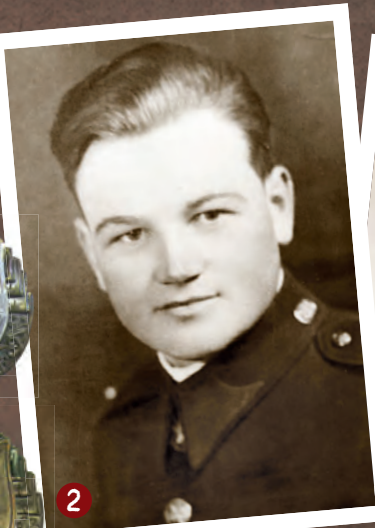




1



2



3



4

### STRAŽNÍ PRAPOR XIII 3. rota.

Jen pro zápis do vojičských seznamů podle vst.á.  
nar. č. 67/1927 Sb. z. a. n. (Vv. 1927, čis. 29, čl. 296).

### POTVRZENÍ

že Kubík Jan hodnost šestá rota  
narozený 24. 6. 1913 v ob. Křemencech zaměstnání řemeslník  
příslušný obci Křemence, n. Kubík byl dneš. 4. listopadu 1948.

1. po vykonání zákonného osazení služby\*
2. po vyk. asi 12měsíčního voenského výcviku\*
3. po vykonání další činné služby podle § 17 branného zákona\*
4. po vykonání další činné služby podle § 19 branného zákona\*
5. po přeložení (oprávněn před. dnem do vyslužení\*)
6. po přeložení do zálohy podle § 28 branného zákona\*

propuštěn z činné služby a přeložen do poměru mimo činnou službu.

Pobytem před nastoupením činné služby vojenské byl v obci Křemence, n. p. J.

Bydlíte, do kterého branců odchází: otto  
Chvalička 4. listopadu 1948.



5

\*) Co se nehodí škrtněte.

Čís. st. PRK. - Vojenská tiskárna Brno.

Velitel roty:  
špjt. pých. JAN MIE  
Jan MIE  
(Totals velitelky)



6



# OKUPACE

Okleštěnému Česko-Slovensku bylo přisouzeno necelých šest měsíců života. Odpoledne 14. března 1939 pozval německý kancléř Adolf Hitler prezidenta dr. Emila Hácha na schůzi do Berlína, kde mu byl oznámen německý záměr obsadit následujícího dne zbytek českých zemí, zatímco Slovensko ještě ten den vyhlásilo samostatnost.

Po psychickém nátlaku podepsal dr. Hácha rozkaz, ve kterém vyzýval česko-slovenskou armádu, aby nekladla německému vojsku odpor. Rozkaz vydaný v nočních hodinách se však ke všem jednotkám nestihl do rána dostat. Tvrdé boje propukly především na Podkarpatské Rusi, kde jednotky fakticky již neexistujícího státu kladly maďarské armádě odpor až do 17. března, kdy v bezvýhodné politické situaci ustoupily na Slovensko, do Rumunska nebo Polska.

Nacistický zábor českých zemí znamenal faktické porušení mnichovské dohody a vyvolal novou mezinárodní krizi. V samotném Protektorátu Čechy a Morava (jak zněl nový název) došlo v prvních měsících k řadě veřejných demonstrací, které mediálně budovaný obraz německé okupace značně narušily. Mnozí však šli ještě dále, začal se formovat odboj, jehož cílem nebylo nic menšího, než obnovení samostatného československého státu. V duchu legionářských tradic tak prchali bývalí příslušníci armády i vlastenecky smýšlející muži za hranice protektorátu s cílem vytvořit zahraniční armádu. Jiní zůstali doma a připravovali podmínky pro zahájení očekávaného celonárodního povstání.

1. V brzkých ranních hodinách 15. března 1939 přijela do Prahy německá okupační vojska.
2. První německá vyhláška vyvolávala trpké úsměvy českého obyvatelstva.
3. Skupina čs. dobrovolníků v Polsku.
4. Buzola typu Bézadr z výstroje čs. armády posloužila i při překračování hranic protektorátu.
5. Propagandistický plakát líčil protektorát velmi idylicky.





**Aufruf an die Bevölkerung!**  
Auf Befehl des Führers und Obersten Befehlshabers der Deutschen Wehrmacht habe ich im Lande Böhmen mit dem heutigen Tage die vollständige Gewalt übernommen.  
Hauptquartier Prag, den 15. März 1939.  
Der Oberbefehlshaber der Wehrgruppe 3  
**Blaskowitz**  
*Kommandeur der Infanterie*

---

**Rozkazy pro Obyvatele!**  
Na rozkaz Volze a nejvyššeho Prezidenta německé Armády převzal sem v zemi české s nesním dnem celou moc.  
Hlavní-Quartier Praha, dne 15. března 1939  
Vrchní Komendant Armádní-Oficiál 3  
**Blaskowitz**  
*Komandant Pěchoty*

2





# DO BOJE!

S okupací pohraničních oblastí a následným vznikem Protektorátu Čechy a Morava se řada vojáků a mladých mužů nedokázala smířit a rozhodli se odejít za hranice. Na počátku června 1939 překročil polské hranice nejprve Josef Gabčík, krátce nato pak i Jan Kubiš. Cílem uprchlíků se stal Krakov. Zde byli českoslovenští důstojníci a vojáci ubytováni v Turistickém domě na Rynku Głownym. Odsud se skupina 6. července přesunula do dřevěného tábora v Malých Bronovicích, kde byla vojensky organizovaná do tzv.

Československého legionu. Jan Kubiš a Josef Gabčík se stali příslušníky 1. roty pěšího praporu.

Na konci července 1939 odjeli se skupinou 450 čs. vojáků, kteří vstoupili do francouzské cizinecké legie, do přístavu Gdyně, odkud odpluli lodí Chrobry do Francie. V Lille podepsali 3. srpna pětiletý závazek do cizinecké legie. O dva dny později byli českoslovenští vojáci umístěni v kasárnách v Marseille. Odtud vedla další cesta lodí Sidi-bel-Abbes do severoafrického Oranu. Vypuknutím války bylo čs. vojákům umožněno ukončit závazek v cizinecké legii a vytvořit si vlastní jednotky. Do francouzského přístavu Marseille se vojáci dostali 24. září 1939 a následně odjeli do nedalekého města Agde. Uprchlícký tábor po španělských interbrigadistech se stal centrem 1. praporu, a po mobilizaci Čechoslováků Žijicích ve Francii 1. pluku čs. zahraniční armády.

1. Nástup čs. dobrovolníků v Malých Bronovicích, 1939.
2. Loď Sidi-bel-Abbes vezla čs. dobrovolníky z Marseille do severní Afriky.
3. Blůza stejnokroje francouzské cizinecké legie.
4. Dopis Jana Kubiše z prosince 1940 určený bratrům Jaroslavu a Rudolfovi.
5. Pamětní odznak 4. praporu 1. pluku cizinecké legie.





II.  
 Kariboval jsem re do muel, pro  
 jejich zpricimnat co mi uelka  
 zpytatone, a uerad byl ctak  
 jipak pralestvi.  
 Pro vam prve dnu v tchicki  
 dobi. Mst my dluh ps dnu  
 mdme zhrimovt v Francie  
 mine jeh se rarisit pro pepad  
 klyh sloum mlt byti co arunt  
 aby po nar zlye expon pap  
 jidka.  
 Nebudu re ctoue soryp sava  
 jen boice bi popu i mazi  
 certu mine dano.  
 V Polku jsem byl dva  
 msnice tam jsem se vsta  
 angaionat do cirkve  
 ledie v tchicki hde parr  
 byl tak dva msiat.

II.  
 Po vypukni valky v Pasro Wenukel  
 jame byli odvaleni do Francie  
 kde jme cakalati nazi armade  
 Tak jme tam byli tak  
 rariseni na frontu, kde jsem  
 se platane dnel, a tak  
 za moje ciny jsem byl odminen  
 francouzskym a cirkoslovenskym  
 valemim krcim.  
 Nym jdem uctm se pobim v mch  
 skoly. Oni by mine tak bli  
 poruili, ale takhle to bude lypit,  
 jeh mine vatom ti re domi.  
 Pro pripad kdyzeli nepriatel tak  
 Rudo raris bi tak, aby vse co  
 po mne bylo pripadla brem  
 sym. Sepomin na var ctar  
 sled se jam nemotte ani tak  
 dobra jako ja se mne do  
 v Anglii se vojne



# FRANCIE 1940

Po opuštění protektorátu směřovaly kroky československých vojáků nejčastěji do Polska nebo Jugoslávie a dále do Francie. V proslulé pevnosti St. Jean v Marseille proto čekal na československé vojáky závazek služby v cizinecké legii. Slabou útěchou jim byl ústní slib, že v případě vypuknutí války s Německem budou z legie propuštěni a bude jim umožněno vytvořit na francouzské půdě vlastní československou armádu.

Nejisté čekání skončilo 1. září 1939, kdy německá armáda svým vpádem do Polska rozpoutala v Evropě 2. světovou válku. Francouzi svůj ústní slib splnili. Zatímco místem soustředění československé pěší divize se stalo městečko Agde na francouzském středomořském pobřeží, akutně potřební letci nastupovali službu rovnou u francouzských leteckých útvarů.

Po klidném zimním období začala v květnu dlouho očekávaná německá ofenziva. Do bojů zasáhly i dva pěší pluky formující se československé divize, které byly urychleně odeslány na frontu, ale na osudu Francie se již nedalo nic změnit. Dne 22. června 1940 podepsali Francouzi ponižující příměří. Českoslovenští vojáci ustupovali na jih, kde čekalo několik lodí mířících do Velké Británie, poslední země, která byla odhodlána s Německem bojovat. Celkem se podařilo evakuovat na 5 000 vojáků, z toho asi 1 000 letců.

1. Propagační nálepka se znakem pěšího pluku 2.
2. Francouzský válečný kříž obdrželo za hrdinství v boji jen několik desítek čs. vojáků.
3. Kasárna cizinecké legie v Sidi-bel-Abbes.
4. Čs. vojáci ve stejnokrojích cizinecké legie.
5. Ústupové boje ve Francii byly prvním velkým bojovým nasazením čs. vojáků ve Francii.
6. Českoslovenští vojáci byli ve Francii zpočátku vybaveni zastaralou výstrojí - Přilba Adrian Model 1915.







# KŘEŠT OHNĚM

Napadení Francie Německem přineslo československým vojákům konečně možnost bojovat. Dva pěší pluky 1. čs. divize začaly 11. června 1940 odjíždět na frontu do obranných pozic na předmostí řeky Grand Morin. Zanedlouho však museli vojáci 1. pluku tuto pozici opustit a ustupovat. Ke střetu s německými jednotkami došlo u Gien, kde čs. vojáci drželi přechody přes řeku Loiru. Od 16. do 18. června vojáci 1. pluku odraželi nepřátelské útoky. K nejstatečnějším vojákům těchto bojů patřil i rotný Jan Kubiš, který byl později vyznamenán francouzským válečným křížem za odvážné počínání v oblasti Gien 18. června 1940, kde jako zástupce velitele čety kryl s družstvem ústup čety. Téhož dne se vyznamenali i rotný Josef Gabčík, který při ústupu od Loiry v bojových podmínkách odsunul a zachránil těžké kulometry a střelivo. Kvůli ustupujícím francouzským jednotkám museli naši vojáci i tento úsek opustit a přesunout se do jižní Francie do československých středisek.

Na konci června se oba pluky spojily a po náročné cestě dorazily do přístavu Séte. Odtud Jan Kubiš odplul společně s Josefem Gabčíkem na egyptské lodi Rod el Farag přes Gibraltar do Velké Británie.

1. Jan Kubiš s dcerou paní Gisele Matějčíkové.
2. Prapor pěšího pluku 1 byl čs. vojákům udělen k 25. výročí bojů čs. dobrovolníků u Arrasu.
3. Jan Kubiš (2. zprava) a Otmar Riedl (3. zprava) před ubíkáací 12. roty 3. praporu.
4. Polní láhev francouzské armády posloužila jako úkryt pro pistole Jana Kubiše a Josefa Gabčíka při evakuaci do Velké Británie.
5. Dekret k francouzskému válečnému kříži za ústupové boje u Gien.





1



2



3



4

Průkaz  
Cholonský, 10. srpna, 1940.

DECRET pro FRANCOUZSKÉ  
VÁLČNÉ ŽIVÉ

\* Na základě splnomocnění velitele 82. francouzské pěší divise  
gen. JEANNEIA, vymenovaný velitel příslušného 1. plukovníku plánoty  
KRAPOCHYIL Jan

Podpis KUDRŮŠ Jana

INSTRUKCE velitele příslušného 1. plukovníku

" Jako zástupce velitele řady dne 18/8.1940 kryl z družstvem  
řady. Projevil se velmi pěkně v situaci v silně nepřátelské  
položce odvahy a klidu, splnil svůj úkol velmi dobře "

Velitel pluku :  
plk. KRAPOCHYIL Jan

*Krapochyil*

5



# VE VELKÉ BRITÁNII

Po porážce Francie vedla cesta zbývajících československých vojáků do Velké Británie. První transport dorazil do britského Liverpoolu 26. června 1940. Odzbrojení a demoralizovaní vojáci, z nichž mnozí měli za sebou těžké boje na francouzské frontě, se zde setkali s nadšeným přijetím.

Vzhledem k právě probíhající letecké bitvě o Británii byl zájem britské strany soustředěn především na československé letce, kteří si z Francie přivezli vynikající reputaci. Zbytek československých vojáků byl umístěn ve stanovém táboře v Cholmondeley na severovýchodě Anglie. Demoralizace armády zde však dostoupila vrcholu a koncem července její řady opustilo z politických důvodů 539 mužů. Po jejich odchodu mohl být zbytek vojáků znovu vyzbrojen a reorganizován do podoby smíšené brigády se stavem asi 3 000 mužů. Postupně také přebírali českoslovenští vojáci úkoly spojené s obranou britských ostrovů pro případ německé invaze a posléze byly do osnov výcviku zařazeny i útočné akce. Politickou reprezentací československého odboje se stala exilová vláda pod vedením předválečného prezidenta dr. Edvarda Beneše. Její vedoucí postavení však bylo v důsledku protichůdných proudů československého exilu nejisté a jediné přesvědčivá domácí podpora mohla v očích spojenců potvrdit její legitimitu. Po dvou letech okupace však bylo spojení s domovem udržováno jen s krajním vypětím sil.

1. Propagační nálepka čs. armády ve Velké Británii.
2. Českoslovenští vojáci 3. roty 1. praporu.
3. Prezident Edvard Beneš s manželkou Hanou u čs. vojáků o Vánocích 1940.
4. Britská přílba Mk. II s čs. výsostným označením.







# NA PUDĚ ALBIONU

Do Velké Británie dorazili Jan Kubiš a Josef Gabčík 12. července 1940. Prvním městem, které mohli naši vojáci spatřit, byl přístav Liverpool, kde je čekalo nadšené přivítání. Odsud se zbytky čs. jednotek přesunuly do stanového tábora v Cholmondeley Parku. Zde se naplno projevila nechuť části vojáků pokračovat v boji, podpořená komunistickou agitací. I přes snahu některých důstojníků a vojáků, mezi nimiž se výrazně projevovali oba mladí rotní, udržet v jednotce morálku, opustilo na konec řady čs. armády přes pět set nespokojenců. Po reorganizaci jednotky byli Kubiš a Gabčík zařazeni ke 3. rotě 1. praporu.

Ve volném čase udržovali přátelství se sestrami Lornou a Ednou Ellisonovými z Ightfieldu. Obě dívky jim spolu s rodiči nahrazovaly domov vzdálený stovky kilometrů.

Na základě doporučení velitele praporu pplk. Zemana-Barovského, byli předvybráni mjr. Karlem Palečkem ze skupiny zvláštních úkolů k možnému poslání v okupované vlasti. Na počátku prosince 1940 navštívil československé vojáky prezident Edvard Beneš, který přihlížel výcviku a osobně předával vyznamenání za boje ve Francii. V lednu 1941 byli Jan Kubiš a Josef Gabčík zařazeni do rotmistrovského kurzu, který ukončili na počátku března s výtečným prospěchem.

1. Ellisonovi z Ightfieldu poskytli Janu Kubišovi a Josefu Gabčíkovi pocit domova.
2. Československý válečný kříž 1939 obdrželi za prokázané hrdinství ve Francii i Josef Gabčík a Jan Kubiš.
3. Jan Kubiš (3. zleva) a Josef Gabčík (4. zleva) s přáteli v táboře v Cholmondeley.
4. Vojenská výplatní knížka Josefa Gabčíka.
5. Suvenýr z častého místa návštěv čs. vojáků - Stratfordu nad Avonou.







# ZVLÁŠTNÍ ÚKOLY

Počátky činnosti této pozoruhodné organizace sahají do prosince 1940. Tehdy byla na poradě mezi československými zpravodajci v čele s plk. gšt. Františkem Moravcem a představiteli britské organizace SOE (Special Operations Executive), vytvořena idea možného nasazení agentů–parašutistů na okupovaném území. V duchu Churchillova hesla „Zapalte Evropu!“ se čs. zpravodajci na podzim roku 1940 začali pohlízet po vhodných adeptech pro zvláštní úkoly v týlu nepřítele.

Na počátku ledna 1941 vzniká v rámci II. oddělení hlavního štábu Ministerstva národní obrany skupina ZÚ (zvláštní určení), jejímž úkolem bylo zajistit veškeré náležitosti s výběrem, výcvikem a přípravou vybraných dobrovolníků, hodících se pro tyto úkoly. Velitelem skupiny byl v roce 1941 major Karel Paleček a později štábní kapitán Jaroslav Šustr. Zvláštní skupina se dělila na velitelskou, výcvikovou a týlovou sekci.

Pro zajištění činnosti a konspirace bylo nutné, aby měli čs. zpravodajci odpovídající prostory. Centrem zpravodajského oddělení se stala budova Porchester Gate na londýnské ulici Bayswater Road nedaleko Hyde Parku. Pro udržení získaných návyků novopečených absolventů kurzu útočného boje a budoucích parašutistů bylo nutné soustředit je na vhodném místě, kde by se příprava mohla dále rozvíjet. Ideálním objektem byla stanice SOE s označením STS-2 (Special Training School) v Bellasis House nedaleko Dorkingu.

1. Major Karel Paleček osobně vybíral první dobrovolníky pro zvláštní úkoly.
2. Prvním vysazeným parašutistou byl v dubnu 1941 Otmar Riedl.
3. Důležitou součástí výbavy parašutistů byly falešné osobní doklady vyráběné v dílnách čs. zpravodajců.
4. Šéf čs. vojenského zpravodajství František Moravec.







# ZVLÁŠTNÍ KURSY

Pro důkladnou přípravu vojáků, kteří se přihlásili a byli vybráni pro plnění zvláštních úkolů, sloužily kurzy pod vedením zkušených britských instruktorů. Do vůbec prvního kurzu byl v červenci 1941 vybrán jako jeden z osmi frekventantů rotmistr Josef Gabčík. V polovině srpna 1941 nastoupil do druhého kurzu útočného boje i Jan Kubiš.

Probíraná látka zahrnovala ženijní, střeleckou, spojovací, topografickou a tělesnou přípravu. Frekventanti se názorně učili používat trhaviny, ruční granáty a cvičili pudovou střelbu z pěchotních zbraní. Úkolem fyzické přípravy bylo potlačování strachu z výšek a celkové zvýšení odolnosti. Tvrdý výcvik probíhající za každého počasí zahrnoval i pochody na dlouhé vzdálenosti spojené s prováděním sabotážních úkolů. Celý kurz byl pouze úvodem do problematiky znalostí a dovedností, které musel parašutista vysazený na okupované území zvládnout.

Na kurz útočného boje bezprostředně navazoval parašutistický kurz na letišti v Ringway u Manchesteru. Základem kurzu byla důkladná teoretická příprava a pět seskoků padákem z upoutaného balonu a letadla včetně seskoku v noci a s materiálem.

1. Lehký kulomet Bren britské armády.
2. Střelecký výcvik pod dohledem britských instruktorů.
3. Prvních osm absolventů kurzu útočného boje.  
Zleva: Václav Málek, Libor Zapletal, Josef Gemrot, František Pavelka, František Lopaur, Josef Gabčík, Leopold Musil a Vojtěch Lukaščík.
4. Výcvik probíhal pod dozorem instruktorů, kteří na závěr vypracovali celkové hodnocení každého absolventa.
5. Na závěr parašutistického kurzu obdrželi úspěšní absolventi vytužený odznak s padáčkem.





TRAINING HISTORY SHEET 35

Serial No. 22

NAME IN FULL KUBIS, JAN PHOTOGRAPH

AGE 28 NATIONALITY Czechoslovakian

DESCRIPTION Medium height build, nose broken, eyes blue, complexion good

KNOWLEDGE OF LANGUAGES

CIVIL EMPLOYMENT Journalism in Czechoslovakia

MILITARY EMPLOYMENT AND QUALIFICATIONS In United States served 3 months, 1st Army, 1st Infantry Division, 1st Cavalry Division, 1st Airborne Division, 1st Army, 1st Cavalry Division, 1st Airborne Division, 1st Army, 1st Cavalry Division, 1st Airborne Division

TRAINING REPORT

S.T.S. No. 28

HEALTH V. Good

CHARACTER Slow but reliable, solid, popular

PARTICULAR STANDARD OR ABILITY IN REGARD TO —

- I. Physical Training V. Good
- II. Fieldcraft Good
- III. Close Combat V. Good
- IV. Weapon Training Good
- V. Explosives and Demolitions Good. Test 90%, Slow in practice ?
- VI. Communications Good. Test above 70% in practice
- VII. Reports Good
- VIII. Map Reading & Sketching V. Good. Test 90%.
- IX. Intelligence
- X. S.S. Work
- XI. Irregular Warfare
- XII. Sabotage
- XIII. Combined Operations
- XIV. Political & General



4



# STANNÉ PRAVO

V září 1941 byl stárnoucí Konstantin von Neurath, který od začátku války vykonával funkci říšského protektora v Čechách a na Moravě, odeslán na dovolenou „ze zdravotních důvodů“. Jako jeho zástupce přijel dne 27. září do Prahy SS-Obergruppenführer Reinhard Heydrich. Příchod jednoho z nejmocnějších mužů nacistického Německa odrážel nejen důležitost českých zemí pro německé válečné hospodářství, ale i obavu ze vzrůstajících aktivit českého domácího odboje. Ještě v den svého příjezdu nechal Heydrich zatknout předsedu protektorátní vlády generála Aloise Eliáše, který byl již delší dobu podezříván ze spolupráce s českým odbojem. O den později bylo na území oberlandrátu Praha, Kladno, Hradec Králové, Brno, Olomouc a Moravská Ostrava, vyhlášeno stanné právo a následující den byl seznam rozšířen ještě o tři okresy z oberlandrátu Zlín.

Nastalo období strachu a teroru. Stanné soudy znaly jen tři druhy rozsudku: osvobozen, trest smrti, nebo předán gestapu – což znamenalo převoz do koncentračního tábora. Hned první den platnosti stanného práva byli popraveni někdejší vedoucí činitelé odbojové organizace Obrana národa, generálové Josef Bílý a Hugo Vojta. Stanné právo platilo na území protektorátu až do 20. ledna 1942 a celkem bylo vyneseno téměř 500 rozsudků smrti. Dalších 2 200 zatčených bylo odesláno do koncentračních táborů.

Ve stejné době čelila československá vláda v Londýně kritice za pasivitu českého národa v okupované vlasti, padlo rozhodnutí o nutnosti na rozpoutaný teror razantně odpovědět...

1. Vyhláška oznamující nastolení stanného práva.
2. Ilegální časopis V boj!
3. Německá pouta systému Schwarz.
4. Generál Hugo Vojta.
5. Generál Josef Bílý.





**Erlaß**  
des Reichsprotektors in Böhmen  
und Mähren über die Verhängung  
des zivilen Ausnahmezustandes  
vom 28. September 1941.

In dem Sinne, dass die zivilen Ausnahmezustände, die durch die Verhängung zivilen Ausnahmezustandes im Reich und in den Reichsgebieten entstehen, durch die Verhängung zivilen Ausnahmezustandes im Reich und in den Reichsgebieten entstehen, durch die Verhängung zivilen Ausnahmezustandes im Reich und in den Reichsgebieten entstehen...

Die Verhängung des zivilen Ausnahmezustandes im Reich und in den Reichsgebieten...

Zur Verhängung des zivilen Ausnahmezustandes im Reich und in den Reichsgebieten...

**zivilen Ausnahmezustand.**

1. In dem Sinne, dass die zivilen Ausnahmezustände, die durch die Verhängung zivilen Ausnahmezustandes im Reich und in den Reichsgebieten entstehen, durch die Verhängung zivilen Ausnahmezustandes im Reich und in den Reichsgebieten entstehen...

2. In dem Sinne, dass die zivilen Ausnahmezustände, die durch die Verhängung zivilen Ausnahmezustandes im Reich und in den Reichsgebieten entstehen, durch die Verhängung zivilen Ausnahmezustandes im Reich und in den Reichsgebieten entstehen...

3. In dem Sinne, dass die zivilen Ausnahmezustände, die durch die Verhängung zivilen Ausnahmezustandes im Reich und in den Reichsgebieten entstehen, durch die Verhängung zivilen Ausnahmezustandes im Reich und in den Reichsgebieten entstehen...

Der Reichsprotektor in Böhmen und Mähren  
geiz. Heydrich

1

**Výnos**  
říšského protektora v Čechách  
a na Moravě o vyhlášení civilního  
výjimečného stavu ze dne  
28. září 1941.

V míružích dnech se objevují nepokojy, ve kterých se objevují nepokojy, ve kterých se objevují nepokojy...

Ohrožením ve zvláštních případech, které se objevují nepokojy, ve kterých se objevují nepokojy...

Ve kterých dnech se objevují nepokojy, ve kterých se objevují nepokojy...

**civilní stav výjimečný.**

1. V kterých dnech se objevují nepokojy, ve kterých se objevují nepokojy...

2. V kterých dnech se objevují nepokojy, ve kterých se objevují nepokojy...

3. V kterých dnech se objevují nepokojy, ve kterých se objevují nepokojy...

říšský protektor v Čechách a na Moravě  
Fyřakřel vedlejší funkce  
pod. Heydrich  
ř-š-protektor v Čechách a na Moravě



2



4



5



3



# ANTHROPOID

V Londýně se na základě zpráv o nastoleném teroru uskutečnila 3. října 1941 porada čs. zpravodajců pod vedením plk. gšt. Františka Moravce, na které bylo rozhodnuto o provedení odvetné akce. Cílem se měl stát Karl Hermann Frank nebo Reinhard Heydrich. Datum útoku bylo symbolicky stanoveno na 28. říjen. Operace dostala krycí označení ANTHROPOID a měla být provedena prostřednictvím dvojice důkladně vycvičených vojáků, kteří by byli v civilním oděvu vysazeni padákem na okupované území. Vybráni byli úspěšní absolventi speciálních kurzů rotmistr Josef Gabčík a rotný Karel Svoboda. Následně byli oba odesláni na doplňující výsadkový výcvik, během něhož se ale Svoboda zranil a nemohl dále pokračovat v přípravě na svěřený úkol. Na Gabčíkovo přání byl nahrazen rotmistrem Janem Kubišem, což vzápětí potvrdil velitel zvláštní skupiny D mjr. Karel Paleček, který předtím Kubiše osobně vybíral. Naléhavost operace však postupně ztrácela prioritu a přednost dostal program SILVER, jehož hlavním úkolem bylo obnovit ztracené rádiové spojení s domácím odbojem. Rotmistři Kubiš a Gabčík mezitím absolvovali doplňující výsadkový a střelecký výcvik pod dohledem britských instruktorů. Vzhledem k nedostatku vhodných letounů, došlo k několika odkladům operace. K odletu skupiny ANTHROPOID došlo až v noci z 28. na 29. prosince 1941. Jelikož bylo třeba využít možnosti prostorného letounu s dlouhým doletem, byly tímto letem současně vysazeny i zpravodajské a spojovací paraskupiny SILVER A a SILVER B.

1. Úřední záznam o plánování operace.
2. Možností pro provedení útoku na Heydricha bylo několik...
3. Štábní kapitán Jaroslav Šustr doprovázel některé skupiny při letu do protektorátu.
4. Rotný Karel Svoboda, původní člen výsadku ANTHROPOID.
5. Britský samopal Sten Mk. II se zdál ideální zbraní pro úkol operace.
6. Soutáští operačního oděvu Jana Kubiše byla i sportovní čepice.



do prostoru přiletět letounem asi mezi 2300 a 2400 hod. od let. let. st. v let. oddělení a Anglie, nebo Německu po políciích, t. j. v prvních kolonách této přistávkové dráhy po sestupu zůstanou později zůstávají a letadla odlehnou, jakosť i výhledy osobní soukromky nutně zůstanou pro výhled.

Účastí si přijímají materiální a výhledy v let. oddělení v let. oddělení do let. oddělení na místě bude vše uměle dojde trvanlivě zůstat a v jistém ohledu v let. oddělení letadla zůstanou, jakosť i výhledy osobní soukromky nutně zůstanou pro výhled.

v Praze, nebo v jiném městě vyhledáte lidi podle údajů, které vám budou poskytnuty, a po vyhledání vyhledáte se podle údajů, které vám budou poskytnuty, a po vyhledání vyhledáte se podle údajů, které vám budou poskytnuty.

Účastí si přijímají materiální a výhledy v let. oddělení v let. oddělení do let. oddělení na místě bude vše uměle dojde trvanlivě zůstat a v jistém ohledu v let. oddělení letadla zůstanou, jakosť i výhledy osobní soukromky nutně zůstanou pro výhled.

Při provádění činnosti vyhledáte si nové vyhledávání a střežení na místě, jakosť i výhledy osobní soukromky nutně zůstanou pro výhled.

Podle situace musíte po provedení činnosti mít na místě, jakosť i výhledy osobní soukromky nutně zůstanou pro výhled.

Při vyhledávání lidí, jakosť i výhledy osobní soukromky nutně zůstanou pro výhled.

Při provádění činnosti vyhledáte si nové vyhledávání a střežení na místě, jakosť i výhledy osobní soukromky nutně zůstanou pro výhled.

Při provádění činnosti vyhledáte si nové vyhledávání a střežení na místě, jakosť i výhledy osobní soukromky nutně zůstanou pro výhled.

Při provádění činnosti vyhledáte si nové vyhledávání a střežení na místě, jakosť i výhledy osobní soukromky nutně zůstanou pro výhled.

Při provádění činnosti vyhledáte si nové vyhledávání a střežení na místě, jakosť i výhledy osobní soukromky nutně zůstanou pro výhled.

Při provádění činnosti vyhledáte si nové vyhledávání a střežení na místě, jakosť i výhledy osobní soukromky nutně zůstanou pro výhled.

Při provádění činnosti vyhledáte si nové vyhledávání a střežení na místě, jakosť i výhledy osobní soukromky nutně zůstanou pro výhled.

Při provádění činnosti vyhledáte si nové vyhledávání a střežení na místě, jakosť i výhledy osobní soukromky nutně zůstanou pro výhled.

Při provádění činnosti vyhledáte si nové vyhledávání a střežení na místě, jakosť i výhledy osobní soukromky nutně zůstanou pro výhled.

Při provádění činnosti vyhledáte si nové vyhledávání a střežení na místě, jakosť i výhledy osobní soukromky nutně zůstanou pro výhled.

Při provádění činnosti vyhledáte si nové vyhledávání a střežení na místě, jakosť i výhledy osobní soukromky nutně zůstanou pro výhled.

Při provádění činnosti vyhledáte si nové vyhledávání a střežení na místě, jakosť i výhledy osobní soukromky nutně zůstanou pro výhled.

Při provádění činnosti vyhledáte si nové vyhledávání a střežení na místě, jakosť i výhledy osobní soukromky nutně zůstanou pro výhled.

Při provádění činnosti vyhledáte si nové vyhledávání a střežení na místě, jakosť i výhledy osobní soukromky nutně zůstanou pro výhled.

Při provádění činnosti vyhledáte si nové vyhledávání a střežení na místě, jakosť i výhledy osobní soukromky nutně zůstanou pro výhled.

Při provádění činnosti vyhledáte si nové vyhledávání a střežení na místě, jakosť i výhledy osobní soukromky nutně zůstanou pro výhled.

Při provádění činnosti vyhledáte si nové vyhledávání a střežení na místě, jakosť i výhledy osobní soukromky nutně zůstanou pro výhled.

Při provádění činnosti vyhledáte si nové vyhledávání a střežení na místě, jakosť i výhledy osobní soukromky nutně zůstanou pro výhled.

Při provádění činnosti vyhledáte si nové vyhledávání a střežení na místě, jakosť i výhledy osobní soukromky nutně zůstanou pro výhled.

Při provádění činnosti vyhledáte si nové vyhledávání a střežení na místě, jakosť i výhledy osobní soukromky nutně zůstanou pro výhled.

Při provádění činnosti vyhledáte si nové vyhledávání a střežení na místě, jakosť i výhledy osobní soukromky nutně zůstanou pro výhled.

Při provádění činnosti vyhledáte si nové vyhledávání a střežení na místě, jakosť i výhledy osobní soukromky nutně zůstanou pro výhled.

Při provádění činnosti vyhledáte si nové vyhledávání a střežení na místě, jakosť i výhledy osobní soukromky nutně zůstanou pro výhled.

Při provádění činnosti vyhledáte si nové vyhledávání a střežení na místě, jakosť i výhledy osobní soukromky nutně zůstanou pro výhled.

Při provádění činnosti vyhledáte si nové vyhledávání a střežení na místě, jakosť i výhledy osobní soukromky nutně zůstanou pro výhled.

Při provádění činnosti vyhledáte si nové vyhledávání a střežení na místě, jakosť i výhledy osobní soukromky nutně zůstanou pro výhled.

Při provádění činnosti vyhledáte si nové vyhledávání a střežení na místě, jakosť i výhledy osobní soukromky nutně zůstanou pro výhled.

Při provádění činnosti vyhledáte si nové vyhledávání a střežení na místě, jakosť i výhledy osobní soukromky nutně zůstanou pro výhled.

Při provádění činnosti vyhledáte si nové vyhledávání a střežení na místě, jakosť i výhledy osobní soukromky nutně zůstanou pro výhled.

OPERATION ANTHROPOID.

The operation ANTHROPOID, consisting of 2 agents was despatched by parachute on the night of 20/28th December, 1941. They carried with them a package containing two metal boxes, the contents of which are shown in the attached schedule.

The object of the operation is the assassination of Herr REBERG, the German Protector in Czechoslovakia and the small box contains equipment for an attack on his car on his way from the Castle to Prague to his office. The large box contains assorted equipment for alternative attacks by:-

- (a) Getting into the castle.
- (b) Getting into his office.
- (c) Placing a bomb in his car or in his assumed railway train.
- (d) Blowing up his railway train.
- (e) Mining a road along which he is going to travel.
- (f) Shooting him when he is appearing at some ceremony.

The time and place of this operation will be decided on the spot but the two agents concerned have been trained in all methods of assassination known to us. They intend to carry out this operation whether or not there is any opportunity of subsequent escape.

This project is not known to the Czech Organisation within the Protectorate.

*Herbert P. ...*  
*for ...*

22-1-42

*[Signature]*

1

2



3



4



5



6



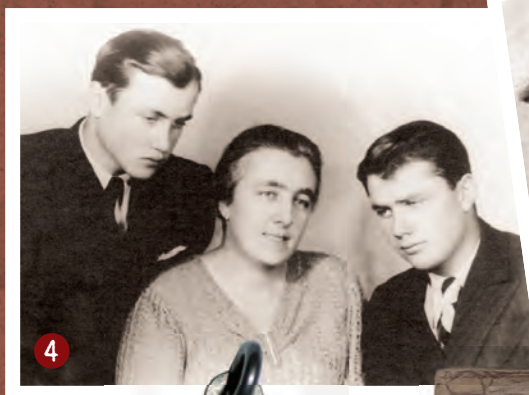
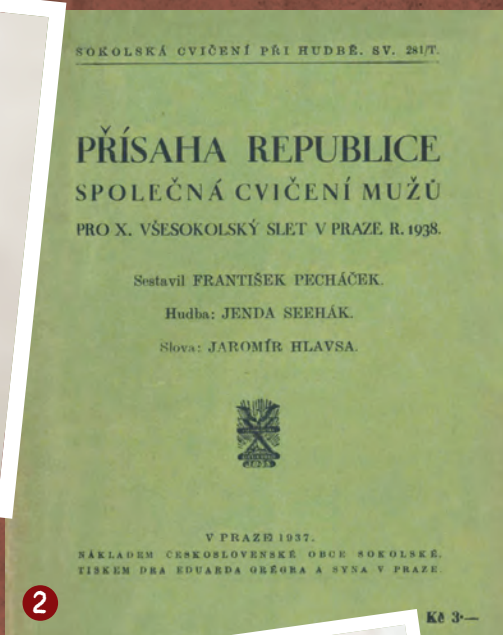
# POMOČNÍCI

V podstatě náhodné napojení na sokolský odboj, způsobené navigační chybou, se ukázalo pro úspěch operace ANTHROPOID jako rozhodující. Mlynář Bauman informoval bývalého náčelníka IV. okrsku sokolské župy Barákovy Jaroslava Starého, od něhož vedla cesta do Prahy k náčelníkovi vysočanského Sokola a členovi organizace JINDRA Jaroslavu Piskáčkovi. Tato odbojová skupina, spolu s některými pracovníky bývalé Masarykovy ligy proti tuberkulóze, poskytla oběma parašutistům ilegální byty v Praze a veškerou pomoc, tj. pomohla zlegalizovat jejich pobyt na půdě protektorátu – obstarala jim policejní přihlášky, pracovní knížky, kmenové listy i potravinové lístky. Absolutní a bezvýhradná podpora ze strany sokolské rezistence se ukázala jako zcela klíčová. Radikální představitelé sokolského odboje pojali Heydrichovu likvidaci do značné míry osobně – jako krevní mstu za stovky vedoucích činitelů Sokola, kteří jeho zásluhou umírali v koncentračním táboře Osvětim po likvidaci jejich organizace v říjnu 1941.

K hlavním přechovávatelům parašutistů patřily rodiny Moravcova a Zelenkova ze Žižkova, Oktábcova z Karlína, Novákova z Libně, Fafkova z Vinohrad, Svatošova ze Starého Města, Khodlova z Vysočan a Ogounova z Dejvic. Je téměř jisté, že bez jejich podpory by cesta k úspěšnému atentátu byla buď podstatně ztížena, anebo zcela nemožná.

1. František Pecháček byl obětavým spolupracovníkem ANTHROPOIDu.
2. Sokolská sestava Přísaha republiky, jejímž autorem byl František Pecháček.
3. Sokolský činovník a učitel Jan Zelenka Hajský byl nejdůležitějším spolupracovníkem skupiny ANTHROPOID.
4. Rodina Moravcových ze Žižkova poskytla parašutistům vše potřebné.
5. Peněženka Adolfa Opálky byla pietně uchovávána v rodině paní Kropáčkové.
6. Jedním z poznávacích znamení spolupracovníků byl i přívěsek upravený z 20haléřové mince. Tento patřil panu Bohuslavu Bubníkovi z Mělníka.





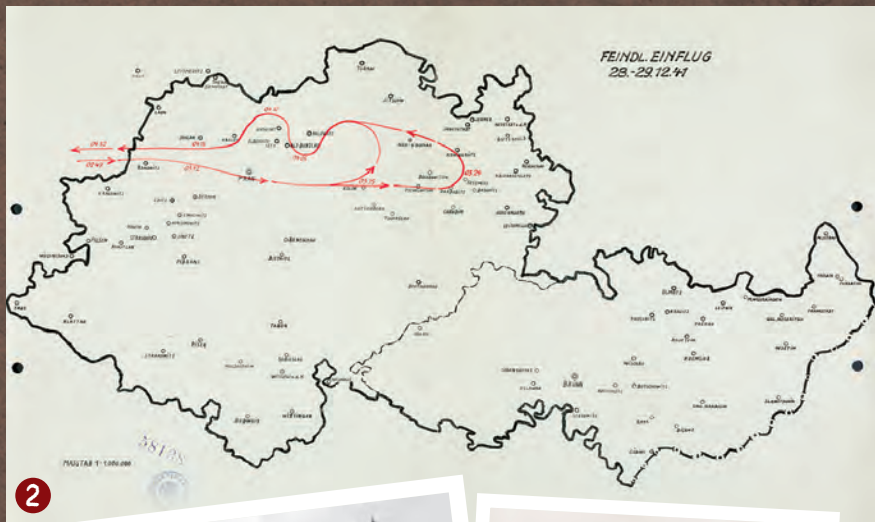


# DOMA...

V noci z 28. na 29. prosince 1941 konečně odstartoval z britského letiště Tangmere letoun s parašutisty. Orientace posádky byla velmi ztížena tím, že většina orientačních bodů byla pokryta velkým množstvím sněhu, pod nímž zmizely železnice, řeky i menší města. Pravděpodobně tato skutečnost vedla k navigačnímu omylu, kdy osádka Prahu zaměnila za Plzeň. Tak se stalo, že namísto východně od Plzně vysadila v 02.24 skupinu ANTHROPOID u obce Nehvizdy u Čelákovic, východně od Prahy. Obdobně nepřesně byly vysazeny i dvě zbývající skupiny. Po přistání parašutisté ukryli osobní operační výstroj a sabotážní materiál v zahradní boudě, kde přečkali svou první noc v protektorátu. Ráno na místní faře zjistili, že došlo ke značné navigační chybě. Podle původních pokynů odjeli na Plzeňsko, kde vyhledali kontaktní osoby. Zakrátko si parašutisté vybudovali síť spolupracovníků a podařilo se jim navázat kontakt i s dalšími parašutisty. V noci z 25. na 26. dubna se na Plzeňsku rozhořely signální ohně, které měly vyznačit plochu pro bombardování Škodových závodů. Celé akce s názvem CANONBURY se zúčastnili někteří parašutisté ze skupin ANTHROPOID, SILVER A a OUT DISTANCE. Akce nevedla ke kýženému výsledku, protože došlo ke svržení smrtícího nákladu z bombardérů mimo určený prostor. Poté se již ANTHROPOID naplno věnoval přípravám svého úkolu...

1. Pilot halifaxu Ronald Hockey.
2. Německý náskres průletu britského bombardéru v noci z 28. na 29. prosince 1941.
3. Obec Nehvizdy, místo prvního setkání s domovem.
4. Lopatka z vybavení ANTHROPOIDu měla být použita na ukrytí padáků a materiálu.
5. Část padáku ANTHROPOIDu, ukrývaná po dobu okupace.





2



3



1



4



5



# JARO VÝSADKU

První výsadekovou akcí do protektorátu bylo vysazení svob. Františka Pavelky dne 3. října 1941, který byl po necelém měsíci působení zatčen gestapem. K dalšímu letu do protektorátu došlo až v noci z 28. na 29. prosince 1941, kdy byl vysazen ANTHROPOID, SILVER A a SILVER B. Zatímco členové SILVER B se po seskoku nenašli a oba žili až do konce války v ilegality, SILVER A obnovil důležité ztracené rádiové spojení s Londýnem.

Další dvě skupiny - OUT DISTANCE a ZINC byly vysazeny 28. března 1942. V případě ZINCu o sobě parašutisté dali poprvé výrazně vědět při přechodu hranic ze Slovenska do protektorátu. Velitel npor. Oldřich Pechal při kontrole dokladů zastřelil dva příslušníky německé celní správy. O několik dní později, si v zoufalé situaci vzal život člen výsadku OUT DISTANCE Ivan Kolařík. Fatální ztrátu pak představovalo přiznání na gestapu Viliama Gerika, učiněné 4. dubna.

Na konci dubna, v noci z 27. na 28., se uskutečnil na Křivoklátsku výsadek tří skupin - STEEL, BIVOUAC a BIOSCOP. Následující noci vysadil britský bombardér v prostoru Brd skupiny INTRANSITIVE a TIN, čímž se uzavřela první vlna výsadek do protektorátu. Při pokusu o vyzvednutí operačního materiálu křivoklátských výsadek padl v přestřelce Arnošt Mikš, Bohuslav Kouba na počátku května spáchal v zoufalé situaci sebevraždu, Libor Zapletal a Jindřich Čoupek byli zatčeni gestapem. Řada skupin tak nebyla kompletní, většina operačního materiálu byla zničena, a tak z celkem 26 parašutistů mohl své původní úkoly plnit jen výsadek SILVER A a ANTHROPOID.

1. František Pavelka byl první parašutista vysazený na území protektorátu. Na snímku gestapa ve své ochranné kombinéze.
2. Pátrání po parašutistech se účastnilo i protektorátní četnictvo. Náčrt je z prostoru seskoku skupin INTRANSITIVE a TIN.
3. Gestapo si postupně vytvořilo studijní výstavky operačního materiálu parašutistů.
4. Kapesní lahvička s alkoholem sloužila k posilnění po seskoku.
5. Klobouk civilního oděvu parašutisty Bohuslava Grabovského.





2

1



3

4



5



# ATENTÁT!

Možností pro provedení úkolu operace ANTHROPOID bylo několik, čemuž také odpovídala nadstandardní operační výzbroj výsadku. Ideální formou se zdál být útok na automobil v místě, kde musí výrazně přibrzdit. Průzkumem variant a tras byla vybrána zatáčka u Vychovatelny v Praze-Libni, kudy Heydrich jezdil ze svého sídla v Panenských Břežanech na Pražský hrad.

Dne 27. května 1942, několik málo minut po půl jedenácté, musel protektorův vůz, řízený jeho osobním strážcem Johannesem Kleinem, zpomalit v ostré zatáčce. Situace byla značně nepřehledná, neboť právě přijížděla tramvaj. Tohoto okamžiku využil Gabčík, jehož úkolem bylo Heydricha z bezprostřední blízkosti zastřelit. Jeho samopal Sten Mk. II se však v kritickou chvíli zasekl. Automobil ujel několik metrů, než jej duchapřítomný Jan Kubiš zasáhl speciálně upravenou bombou s nárazovým zapalovačem. Přestože nedopadla dovnitř vozu, exploze poničila jeho pravou zadní část. Střepiny zasáhly Heydricha do pravého boku a lehce na obličej poranily i samotného Jana Kubiše. Po výbuchu oba parašutisté urychleně opustili místo útoku, Josef Gabčík ještě při útěku postřelil Heydrichova osobního strážce Johannese Kleina.

- 1, 2, 3. Situace po atentátu na snímcích z vyšetřovacího spisu gestapa.
4. Vyhlášky oznamovaly vysoké odměny za jakoukoliv pomoc při pátrání po atentátnících.
5. Aktovka nalezená v kostele sv. Cyrila a Metoděje v Resslově ulici.
6. Speciálně upravená bomba nalezená na místě útoku.







# HEYDRICHIÁDA

Ihned po atentátu německé hlídky izolovaly Prahu, byl vyhlášen výjimečný stav, následujícího dne rozšířený na celé území protektorátu, došlo k rozsáhlým domovním prohlídkám a zatýkání. V souvislosti s výjimečným stavem byly popraveny stovky v té době vězňených osob. Mezi první oběti patřila rodina Stehlikových z Rokycan, která parašutistům z výsadku ANTHROPOID poskytla pomoc krátce po seskoku. Heydrichův stav se sice postupně zlepšoval, na konec však dostal otravu krve a 4. června 1942 následkům zranění podlehl.

Následovaly popravy odbojářů, spolupracovníků dalších výsadek na řadě míst protektorátu. Pro zatčení a následný trest smrti postačovalo i schvalování atentátu. Symbolem tohoto období je vypálení dvou českých obcí – Lidic a Ležáků. Na pražské střeľnici v Kobylisích, pardubickém Zámečku, v Brně, Olomouci a dalších místech vyhasínaly před popravčímí četami Životy skutečné elity národa. Dne 19. června 1942 byl v Praze popraven i bývalý ministerský předseda a předválečný čs. armádní generál Alois Eliáš. Druhé stanné právo skončilo 3. července 1942 a svou brutalitou téměř desetinasobně předčilo výjimečný stav vyhlášený Heydrichem. Celkový počet popravených osob v tomto období přesáhl 1 400. K tomuto číslu je nutné přičíst i téměř 3 000 Židovských občanů, odeslaných ve třech transportech do vyhlašovacích táborů.

1. Ministerský předseda a bývalý armádní generál Alois Eliáš.
2. Zimní plášť Aloise Eliáše.
3. Reinhard Heydrich podlehl následkům útoku 4. června 1942.
4. Rotný Karel Čurda z výsadku OUT DISTANCE se 16. června 1942 dobrovolně přihlásil na gestapu.





**České slovo**

V Praze v pátek 5.  
Roč. XXXIV.  
Číslo 131  
II. VYDÁNÍ  
70 hal.

PRO SVĚTOVOU DEMOKRACII A SOCIÁLNÍMUS



**## Obergruppenführer Heydrich zemřel na následky vražedného útoku**

Zastupující říšský protektor v Čechách a na Moravě a náčelník bezpečnostní policie a bezpečnostní služby. ## Obergruppenführer a generál policie Reinhard Hejdrich, podléhal v dopoledních hodinách 1. června v jedné pražské uličce válečnému zranění. Které utrpěl při vražedném útoku. Ještě dne 27. května na něj byl spáčen.

3





# UKRÝVÁNÍ

Po atentátu bylo nezbytné nalézt vhodný a bezpečný úkryt jak pro parašutisty z ANTHROPOIDU, tak i pro členy dalších výsadek, pohybujících se v Praze. Ideálním místem se stal pravoslavný kostel Cyrila a Metoděje v Resslově ulici u Karlova náměstí. Díky nezištné pomoci členů čs. pravoslavné církve, získali parašutisté relativně bezpečný úkryt v centru Prahy. Biskup Gorazd, kaplan Vladimír Petřek a farář Václav Číkl pomohli parašutistům se spojením a zásobováním potravinami. Toto místo se postupem času stalo útočištěm sedmi parašutistů: Jana Kubiše a Josefa Gabčíka, Adolfa Opálky, Josefa Bublíka, Jaroslava Švarce, Jana Hrubého a Josefa Valčíka. Okupační moc zahájila ihned po atentátu rozsáhlé represe, vlnu zatýkání a poprav, jež vyvrcholily vypálením obce Lidice u Kladna 10. června 1942. Tento brutální čin a další výhrůžky trestů zřejmě zapříčinily zradu parašutisty z výsadku OUT DISTANCE Karla Čurdy, který se 16. června dobrovolně přihlásil v sídle pražského gestapa v Petschkově paláci. Označil zde atentátníky, uvedl jména všech spolupracovníků, a přivedl gestapo na stopu rodiny Moravcových. Nejmladšího syna Vlastimila brutálním výsledkem donutili vyzradit místo úkrytu. Sít nejbližších spolupracovníků byla rozbita, zatčeni byli i představitelé pravoslavné církve.

1. Vzkaz Jana Kubiše na novinách se zprávou o atentátu.
2. Sako civilního oděvu Jana Kubiše pravděpodobně ušil jeho bratr Rudolf.
3. Na území protektorátu se objevily vyhlášky s portrétem Josefa Valčíka.
4. Úkrytem parašutistů se stal pravoslavný kostel sv. Cyrila a Metoděje v Resslově ulici.
5. Nadporučík Adolf Opálka byl velitelem parašutistů v Praze.
6. Kapesní nůž Jana Kubiše.





2

40. ročník  
**Dolední list**  
Zvláštní vydání

# ATENTÁT

## Zastupujícího říšského protektora

### Deset milionů Kč odměny

mluveno údaje, které povedou k dopadení pacháctví

**VÝNOS**  
říšského protektora v Čechách a na Moravě a v vyhlášení civilního výjimečného stavu  
ze dne 17. března 1941.

Prohlášení protektora na základě právního předpisu...

Číslo 17. b. 1024 1941.

1

**100.000 Kronen** **100.000 korun**  
**Belohnung!** **odměny!**

**Wer kennt diesen Mann und wo hält er sich auf?** **Kdo zná tohoto muže a kde se zdržuje?**



Der Hauptkreditant Rudolf Mirewsky Vališ, geboren am 18. 1. 1909 in Gdingen.

Edinorodný muž se šlechtou: Mirewsky Vališ, narozený 18. 1. 1909 v Gdingenu.

Jejím jménem vznikl velký kreditní podnik...

Prohlášení na základě právního předpisu...

Číslo 17. b. 1024 1941.

3



6



5



4

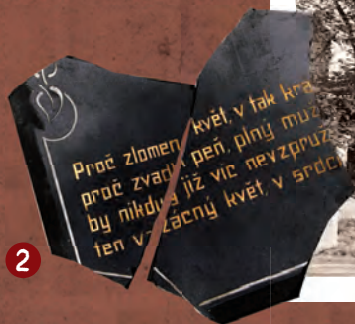


# LIDICE A LEŽÁKY

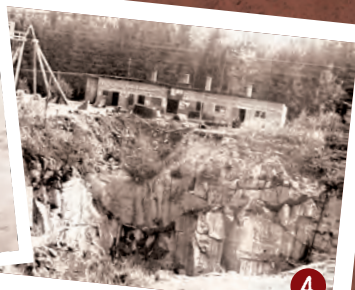
Výstrahou pro všechny občany protektorátu se měl stát osud obcí Lidice a Ležáky. Lidice u Kladna měly v ranních hodinách dne 10. června 1942 celkem 483 obyvatel, kteří žili v 96 obytných domech. Dalších pět stavení patřilo do katastru obce Makotřasy. V noci z 9. na 10. června 1942 byly Lidice obklíčeny, všichni dospělí muži ve věku od 15 do 84 let soustředěni v Horákově statku a ženy s dětmi v budově školy, odkud byly převezeny do Kladna. V časných ranních hodinách zahájili Němci v zahradě Horákova statku popravování lidických mužů. 173 mužů bylo popraveno namísto, dalších devět, kteří byli osudné noci mimo Lidice a dva chlapci, u nichž bylo dodatečně zjištěno, že jim krátce předtím bylo 15 let, byli dodatečně popraveni v Praze. Ze 104 lidických dětí přežilo válku pouhých 17. V koncentračním táboře Ravensbrück zahynulo 53 žen. V následujících dnech byly Lidice srovnány se zemí a jejich jméno vymazáno z map protektorátu. Osada Ležáky na Chrudimsku, jejíž obyvatelé pomáhali výsadku SILVER A, byla obklíčena 24. června 1942. Na rozdíl od Lidic, kde byly ženy odeslány do koncentračního tábora, byli v Ležácích popraveni všichni dospělí obyvatelé obce, celkem 34 osob. Ze třinácti dětí zavražděných do Německa se po válce podařilo nalézt jen dvě.

1. Lidický kostel sv. Martina.
2. Část náhrobku z lidického hřbitova.
3. Cedule válcového mlýna v Ležácích.
4. Lom v Ležácích sloužil jako útočiště radiotelegrafistovi SILVERU A Jiřímu Potůčkovi.
5. Příslušníci Schutzpolizei v Lidicích.
6. Nacistická brutalita vyvolala celosvětovou solidaritu s vypálenou obcí.





2





# POSLEDNÍ BOJ

V brzkých ranních hodinách 18. června započala velká akce proti parašutistům v kostele svatých Cyrila a Metoděje. Po vstupu do kostela byli útočníci zasypáni palbou obránců z kůru. Po téměř dvouhodinovém boji byli nakonec nalezeni Josef Bublík a Adolf Opálka, kteří se po vystřelení munice pokusili spáchat sebevraždu zastřelením a Jan Kubiš těžce zraněný střepepinami granátů. Bublík a Kubiš, kteří ještě jevíli známky života, byli okamžitě převezeni do nedalekého Lazaretu SS v Podolí. Oba, těžce zranění a v bezvědomí, se již k životu neprobrali a jejich těla byla později převezena zpět ke kostelu kvůli identifikaci.

Po zjištění, že se v kostele musí nacházet více osob, se pozornost soustředila na chrámovou pohřební kryptu. Obléhatelé tam nejprve házeli slzotvorné a ruční granáty malým okénkem z ulice, kam byl také přistaven silný reflektor. Obránci vyhazovali oknem zápalné lahve s lihem, kterými se podařilo reflektor zničit.

Dalším pokusem, jak přimět parašutisty k zajetí, byla snaha kryptu vyplavit vodou. Zde sehráli tragickou úlohu čeští hasiči, kteří se iniciativně do tohoto úkolu zapojili.

Z kostela se po čase podařilo prorazit i druhý otvor do krypty. Odsud vedené útoky se však podařilo odrazit. Vzhledem k zoufalé situaci a nedostatku munice se zastřelili zbylí čtyři parašutisté – Josef Čabčík, Josef Valčík, Jaroslav Švarc a Jan Hrubý.

1. Pravoslavný kostel sv. Cyrila a Metoděje v pražské Resslově ulici.
2. Denní tisk podával zkrácené informace o zastřelení parašutistů.
3. Zakrvácená košile jednoho z parašutistů.
- 4, 5, 6. Těla parašutistů byla po boji vynesena na ulici kvůli identifikaci.







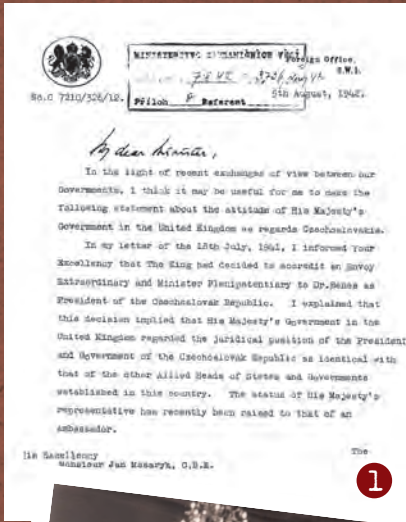
# DUSLEDKY AKCE

Výsledek nacistického teroru, který následoval v odvetu za atentát na Heydricha, zcela změnil tvář protektorátu. Absolutní zvůli, které se okupační aparát dopustil na civilním obyvatelstvu poklidného protektorátního zázemí, symbolizovaly osudy dvou vyhlazených a z povrchu zemského vymazaných obcí – Lidic a Ležáků. Dne 24. října 1942 došlo v Mauthausenu k největší popravě českých vlastenců, pomocníků a příbuzných parašutistů. Celkem toho dne zemřelo 262 lidí. Popravy spolupracovníků parašutistů pokračovaly ještě 26. ledna a 3. února 1943.

Množství civilních obětí představovalo pro čs. exilovou vládu a prezidenta dostatečnou devizu pro závěrečnou ofenzivu vůči Velké Británii a Francii, jejímž výsledkem bylo oduznání mnichovské dohody a garance předmnichovských hranic Československé republiky. Velká Británie tak učinila dopisem ministra zahraničních věcí Anthony Edena dne 5. srpna 1942. Na konci září 1942 se připojil i Francouzský národní výbor v čele s gen. Charlesem de Gaullem. Operace ANTHROPOID tak splnila svůj úkol.

1. Dopis britského ministra zahraničí Anthonyho Edena k odvolání britského podpisu mnichovské dohody.
2. Plakát oznamující ukončení politiky appeasementu.
3. Textilní označení pro české vězně koncentračních táborů.
4. Předseda Francouzského národního výboru gen. Charles de Gaulle, čs. ministr zahraničních věcí Jan Masaryk (vlevo) a předseda čs. exilové vlády Jan Šrámek (vpravo) při podpisu francouzského prohlášení o neplatnosti mnichovské dohody.
5. Nejmladší bratr Jana Kubiše, František, převzal v roce 1969 vojenský Řád bílého lva Za vítězství z rukou prezidenta Ludvíka Svobody.
6. V roce 1968 byla krypta kostela v Resslově ulici zpřístupněna návštěvníkům.









© Ministerstvo obrany České republiky – VHÚ Praha, 2017  
Autoři výstavy: Zdeněk Špitálník, Petr Bjaček, plk. Michal Burian  
Fotografie a ilustrace: VHÚ Praha, VÚA-VHA, Archiv bezpečnostních složek, Památník Lidice  
Grafické zpracování: Zdeněk Mareš